Examen de bacalaureat național 2020

Proba E. c) Istorie

Test 10

Filiera toretică, profil umanist, toate specializările; Filiera vocațională-profil artistic, tpate specializările ; - profil sportiv, toate specializările ; - profil pedagogic, specializările : bibliotecar documentarist, instructor –animator, instructor pentru activități extrașcolare, pedagog școlar ; - profil teologic, toate specializările.

- **Minden tétel kötelező. Hivatalból 10 pont jár.**
- **Konkrét munkaidő 3 óra.**

I. TÉTEL **(30 pont)**

Olvassátok el figyelmesen az alábbi forrásokat!

A. „A legváltozatosabb kifejezési eszközöket felhasználva, a román országok humanizmusa […] egy változatos, filozófiai, történetírási és jogi tematikát mutat be, amely mennyiségileg kiegyensúlyozza a vallási irodalmat. Leginkább a történetírás marad a század második felében széles körben ápolt műfaj, mert mennyiségileg és minőségileg is ez volt az értelmiségi réteg legfőbb tevékenységi területe. A szerzők által felhasznált változatos műfajok (krónikák, történetek, naplók, emlékiratok vagy verses történetek), és leginkább a humanista történetírásra jellemző műfajok gyakorlása […], bizonyítják a fejlődést a modern történetírás irányába. A XVII. század szerzői, Grigore Ureche a *Letopisetul Tării Moldovei (Moldva országának krónikája),* Miron Costin a *De neamul moldovenilor (A moldvaiak nemzetségéről),* és Constantin Cantacuzino asztalnok az *Istoria Țării Românești (Havasalföld története*) írásokban, az előző időszak gondolatait kibővítve, megalapozzák a román nép latin eredetét [...]. A román történetírás, felhasználva a humanizmusra jellemző műfajokat és megfelelő kritikai szellemiséget, érvekkel és figyelemre méltó folytonossággal fejezi ki, Grigore Ureche-től Miron Costin-on át egészen Constantin Cantacuzino-ig és a moldvai Dimitrie Cantemir-ig, a románok közös latin eredetének gondolatait, egységüket a hajdani Dácia területén, amelyeket egy cselekvő öntudat támaszt alá.” (M. Bărbulescu, P. Teodor, *A románok történelme*)

B. „Dimitrie Cantemir [...] már a XVIII. század kezdetétől a felvilágosodás eszméivel összefüggő tevékenységet folytatott. Ebben az érdeklődési körben, a felvilágosodás értékeinek ápolása érdekébe illeszkedő tevékenységébe beletartozik a *Descriptio Moldaviae (Moldva leírása)* című írása is, amelyet az államok ismeretére vonatkozó német iskola szellemében írt meg. [...] Ezen szellemiségű írások közé sorolhatjuk még Johann Filstich *Tentamen Historiae Valachiae* írását, valamint Köleséry *Auraria Romano Dacia (1717)* munkáját, amelyet az erdélyi bányászat bemutatásának szánt. Ezen szerzők, megismertetve a tudományos körökben a román országok valós helyzetét, kiemelik a románok latin eredetét, és ezt egyre nagyobb európai értelmiségi körökben terjesztik.

Dimitrie Cantemir, a román országok politikai felszabadításának eszméje által ösztönözve, a *Historia Moldo-Valachica* és a *Hronica romano-moldo-vlahilor* című írásaiban, amelyek a román nép és nyelv latin eredetét bizonyító legjelentősebb írások közé tartoznak, megalapozta a római civilizációhoz való tartozás gondolatát [...]. Moldva fejedelme tudományos érvek felhasználásával folytatja a XVII. századi humanisták munkáját, elméleti alapot nyújtva a latin eredet eszméjének.’’

(M. Bărbulescu, P. Teodor, *A románok történelme*)

A fenti források alapján válaszoljatok a következő követelményekre:

1. Nevezzétek meg az **A** forrásban említett, Constantin Cantacuzino által írt művet. **2 pont**
2. A **B** forrás alapján említsetek meg egy információt a román népre vonatkozóan. **2 pont**
3. Említsétek meg azon román országot és annak uralkodóját, amelyre úgy az **A** mint a **B** forrás is utal. **6 pont**
4. Írjátok le a vizsgalapra azon forrás kezdőbetűjét, amely azt állítja, hogy a XVII. századi humanisták munkásságát folytatják a következő században. **3 pont**
5. Az **A** forrás alapján írjatok két ok-okozati összefüggésben álló információt, megnevezve mindkettő szerepét (*ok* illetve *okozat*). **7 pont**
6. Mutassatok be két XX. századi nézőpontot a románok rómaiságára vonatkozóan. **6 pont**
7. Említsétek meg a románok rómaiságát alátámasztó XV. századi források egy közös jellemzőjét. **4 pont**

II. TÉTEL **(30 pont)**

Olvassátok el figyelmesen az alábbi forrást:

„A kelet-európaiak már a megszállási időszak kezdetétől ellenálltak a szovjet uralomnak [...]. Sztálin megakadályozta ezen országok legfőbb politikai vezetőit, hogy nyíltan ellenálljanak neki […]. A Hruscsov által bevezetett intézkedések megszelídítették a sztálinista rendszert, ami arra késztette a kelet európai disszidenseket, hogy energikusabban cselekedjenek [...]. A szovjetek kénytelenek voltak elfogadni a nemzeti kommunizmus változatait. […] Lengyelország és Magyarország arra használták fel a korlátozott belső önállóságot, hogy a Szovjetunió rendszerétől eltérő, mérsékeltebb kommunista rendszereket fejlesztenek ki. Romániában Gheorghe Gheorghiu-Dej a magyarországihoz hasonló mérsékelt reformok útjára lépett az ’50-es évek végén. [...] 1965 után, Gheorghe Gheorghiu-Dej utóda, Nicolae Ceaușescu, egy merevebb kommunizmust vezetett be.

Csehszlovákia, Magyarországhoz és Lengyelországhoz hasonlóan, a sztálinizmustól való eltávolodást választotta, és Romániától eltérően, fenntartotta ezen irányvonalát. A hetedik évtized végén, a csehszlovákiai kommunisták a magyarországi Nagy politikájához nagyon hasonló politikát kezdetek alkalmazni. [...] A szovjet vezetés közelről követte Dubcek reformtörekvéseit. A SZ.SZ.K.Sz (URSS) látta előre, hogy ennek a liberalizálódási folyamatnak az eredménye Csehszlovákiának a Varsói Szerződésből való kilépése lesz. Habár Dubcek vállalta, hogy hűséges marad a szovjet szövetséghez, a SZ.SZ.K.Sz vezetősége szkeptikusnak mutatkozott és 1968. augusztus 20-án a szovjet csapatok erőszakkal behatoltak Csehszlovákiába. Románia kivételével, minden kelet-európai kommunista állam egyetértett Dubcek <<emberarcú szocializmusának>> felszámolásában. A szovjetek leváltották Dubceket a cseh párt vezetői tisztségéből. […] A csehszlovákiai válság idején, a moszkvai kommunista elöljárók hivatalosan is kinyilvánították azon szándékukat, hogy annyiszor küldenek csapatokat a Varsói Szerződést aláíró bármely tagállam megsegítésére, ahányszor egy Dubcekhez hasonló liberális a kapitalizmus visszaállításával fenyegetőzik.’’ (J. R. Barber, *A modern Európa történelme*)

A fenti forrás alapján válaszoljatok a következő követelményekre:

1. Nevezzetek meg egy történelmi térséget a forrásból. **2 pont**
2. Említsétek meg a századot, amelyre a forrás utal. **2 pont**
3. Említsetek meg a forrás alapján egy szovjet politikai vezetőt és ennek egy cselekedetét. **6 pont**
4. Említsetek meg a forrás alapján két információt a román vezetők belpolitikájára vonatkozóan. **6 pont**
5. Fogalmazzatok meg egy álláspontot a forrás alapján a „hetedik évtized végének’’ eseményeire vonatkozóan, alátámasztván a forrásból kiválasztott két információval. **10 pont**
6. Érveljetek egy releváns történelmi eseménnyel azon állítás mellett, amely szerint a román állam a forrásban megnevezett politikai rendszer felszámolása utáni első évtizedben demokratikus politikai gyakorlatokat alkalmazott. (Pontozzák a megfelelő történelmi tény bemutatását, valamint az ok-okozatiságot és a következtetést kifejező szavak használatát.) **4 pont**

III. TÉTEL **(30 pont)**

Írjatok egy maximum két oldalas esszét a következő címmel: **A XIX. századi román állam**, figyelembe véve a következő követelményeket:

- említsétek meg a román államra vonatkozó politikai tervezetek két előírását, amelyeket a román térségben dolgoztak ki a XIX. század első felében;
- nevezzétek meg a románok által 1859-ben végrehajtott politikai tevékenységek egyikét, illetve említsétek meg a tevékenység két jellemzőjét;
- mutassátok be az 1862-1864 közötti időszakban elfogadott belpolitikai határozatok egy közös vonását;
- fogalmazzatok meg egy önálló véleményt a román állam 1866. évi fejlődésére vonatkozóan, és támasszátok alá véleményeteket egy konkrét történelmi érvvel.

Figyelem! Pontozódik a **megfelelő történelmi nyelvezet** használata, az esszé **felépítése, az ok-okozati összefüggések** kiemelése, a **történelmi érv** kidolgozása (megfelelő történelmi tény **bemutatása**, valamint a **következtetéseket kifejező szavak** használata), a történelmi események **megfelelő időrendi/logikai sorrendjének,** valamint a **terjedelmi követelményeknek** a betartása.